

Zakázané, ale stále na pultech. Testy v Srbsku odhalily plastové zboží plné nebezpečných ftalátů

30.12.2024 - | Arnika

Laboratorní analýza 30 různých výrobků z polyvinylchloridu (PVC) zakoupených v bělehradských obchodech ukázala, že 63 % z nich (19 z 30) obsahovalo vyšší koncentrace ftalátů, než je povolených 0,1 %. Limit se často překročil mnohonásobně: nalezené koncentrace se pohybovaly od 0,15 % až po 50 %, přičemž nejvíce ftalátů se zjistilo v dětské pláštěnce překračující limit zhruba 500krát.

Mezi další produkty plné ftalátů patřily například školní aktovky, dívčí kabelky, boxerské rukavice, PVC fólie a plachty či výrobky z umělé kůže.

ALHem - srbská nevládní organizace sdružující biochemiky a další experty -, představila výsledky ve veřejně přístupné studii "Soft Plastics, Harsh Truth" a vyzývá odpovědné instituce, aby začaly vymáhat zavedené regulace, a chránily tak veřejné zdraví.

Celou studii si můžete stáhnout a přečíst ZDE

"Pokud zakázky zůstanou jen na papíře a nikdo je nebude vymáhat, neudělalo se nic. Žádáme tedy úřady, aby pravidelně monitorovaly trh. Měly by přistoupit i k zákazu ftalátů v elektronice, kde se nyní toxické látky neregulují. Důležité také je, aby i sami výrobci začali místo ftalátů používat bezpečnější alternativy," shrnula Jasminka Ranđelović, biochemička a programová manažerka ALHem. Organizace, podpořená 15 dalšími občanskými uskupeními, již předložila patřičné oficiální podněty srbským ministerstvům životního prostředí a zdravotnictví.

Dále vysvětlila, že v současné době není v Srbsku ani jasné, která instituce nese za vymáhání zakazů odpovědnost. Regulace ftalátů platí už rok a půl, za tu dobu se ale neprovedly žádné kontroly.

Odborníci varují, že rizika takového přístupu jsou značná. Čtyři regulované ftaláty (DEHP, DBP, BBP, DiBP) jsou například mezinárodně klasifikované coby toxické pro reprodukci. Je prokázáno, že škodí jak plodu v těhotenství, tak plodnosti jako takové. Jde o takzvané endokrinní disruptory, tj. narušují fungování hormonálního systému. Současné úsilí společnosti ALHem proto podporují i odborníci z řad lékařů, včetně předsedy Srbské společnosti pro reprodukční endokrinologii.

Doktorka Branislava Matić Savićević, odbornice ze srbského Ústavu veřejného zdraví Dr. Batuta, u příležitosti představení výzkumu vysvětlila, že ftaláty se do těla dostávají potravou, prachem a kontaktem, v praxi tedy i denním kontaktem se spotřebními výrobky. "Hovoříme tu o průběžné, nízkointenzivní expozici, která vytváří pro veřejné zdraví problém. Konkrétně v podobě dlouhodobých nepříznivých účinků na reprodukční zdraví a plodnost," upozornila.

Šíří kontaminace ftaláty dokládá mimo jiné rozsáhlý biomonitoring prováděný v Evropské unii v letech 2017 až 2021. Ve skupině téměř 2 900 dospívajících a dětí byly zjištěny metabolity ftalátů ve vzorcích moči u všech účastníků studie.

Jan Šamánek ze sekce Toxické látky a odpady Arniky doplňuje, že škodlivé chemikálie v plastových výrobcích nejsou zdaleka jen záležitostí Srbska a ftalátů. Výzkumy s účastí expertů z Arniky opakovaně odhalují v plastovém spotřebním zboží i celou škálu dalších nebezpečných látek:

například bromované dioxiny v dětských hračkách nebo bisfenoly ve spodním prádle ze syntetických vláken.

"Plasty obecně obsahují velmi širokou škálu příměsí, které sice materiálu dávají požadované vlastnosti, ale mají prokazatelně nepříznivé účinky na lidské zdraví. Nemluvě o bezpočtu látek, u kterých vliv na člověka ani neznáme. Jejich typickou vlastností nicméně je, že jakmile se vyrobí, tak se jich prakticky nejde zbavit a přenášejí se i skrze recyklaci," popisuje Šamánek.

Běžný spotřebitel má jen minimální možnosti, jak poznat, které plastové výrobky jsou bezpečné. ALHem proto vyzývá, aby se lidé raději celkově vyhýbali produktům například z měkčeného PVC (jež lze poznat podle recyklačního symbolu s číslem 3), a raději volili ty s Ekoznačkou EU.

Studie a její prezentace jsou součástí společného projektu ALHem a Arniky, Mládež pro zdravé Srbsko, podpořeného z Programu Transition Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Pro více informací kontaktujte specialistu pro zahraniční PR Arniky, Jana Kašpárka: +420 770143103/ Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript.

<https://arnika.org/novinky/zakazane-ale-stale-na-pultech-testy-v-srbsku-odhalily-plastove-zbozi-plne-n-ebezpecnych-ftalatu>